

Za profesorem Miloslavem Pojslem

V úterý 23. února letošního roku se v kostele českobratrské církve evangelické v Olomouci rozloučila rodina, přátelé, kolegové, žáci i široká akademická a odborná veřejnost s profesorem Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci PhDr. Miloslavem Pojslem, který zemřel 16. února ve věku 70 let.

Miloslav Pojsl se narodil 8. května 1945 v Modré u Velehradu. Po ukončení Střední všeobecně vzdělávací školy ve Starém Městě odešel studovat na tehdejší Univerzitu J. E. Purkyně do Brna obor historie-archivnictví. Uvedené studium ukončil v roce 1969 a poté se rozhodl pokračovat ve vzdělávání na obnovené Cyrilometodějské fakultě v Olomouci. Následná „normalizace“ poměru v tehdejší Československu však jeho životní osudy definitivně změnila. V roce 1971 ještě stihl obhájit disertační práci v Brně u profesora Jindřicha Šebánka, složit rigorózní zkoušku a získat doktorát filosofie. Teologická studia však již nedokončil a rozhodl se zůstat laikem.

V roce 1971 také nastoupil do Slovákého muzea v Uherském Hradišti, kde vztah nadřízených k jeho osobě a pracovnímu zařazení předurčil kádrový posudek z předchozích let. V zimě pracoval M. Pojsl v knihovně a v létě jako průvodce v Památníku Velké Moravy nebo v lapidáriu na Velehradě. Znalosti podzemí baziliky zúročil v roce 1974, kdy muzeum poprvé vydalo jeho *Románský Velehrad: průvodce vykopávkami pod velehradskou bazilikou*. Protože však další setrvávání ve Slovákém muzeu nemělo pro něj očekávanou perspektivu, odešel odsud se smíšenými pocity a 15. května 1974 nastoupil jako finanční plánovač do Lidového spotřebního družstva Jednota Olomouc. Teprve v roce 1977 se mu podařilo vrátit se ke svému oboru, kdy se stal odborným pracovníkem a vedoucím oddě-

lení evidence a dokumentace na Okresním středisku státní památkové péče a ochrany přírody v Olomouci.

Rodinné zázemí a prostředí historického Velehradu formovaly již od mládí Pojslovy osobní a později i vědecké zájmy. Už na studiích překvapoval vyučující a kolegy svými odbornými znalostmi a erudicí. Svoji první vědeckou práci, a to o hrobce markraběte Jindřicha Vladislava na Velehradě, publikoval ve sborníku *Slovácko 1968–1969*. Ve Slovákém muzeu také dokončil základní výzkum kamenických značek, který zúročil v další odborné literatuře. Za ředitelů Františka Langa a Jiřího Demla, tehdy již působil ve středisku státní památkové péče, spolupracoval se Slovákým muzeem na instalaci lapidária na Velehradě. Pro expozici zpracoval libreto a scénář, ve kterých moderním způsobem prezentoval nejnovější poznatky a názory na otázku Velehradu raně a vrcholně středověkého období. K expozici byl vydán v roce 1988 *Románský Velehrad: průvodce lapidáriem Slovákého muzea na Velehradě*. O dva roky později vydalo Slováké muzeum Pojslovi monografii *Velehrad: stavební památky bývalého cisterciáckého kláštera na Velehradě*.

Skutečné odborné, pedagogické a organizační schopnosti Miloše Pojsla se mohly projevit až po známých událostech v listopadu 1989. Koncem roku 1990 opustil své dosavadní zaměstnání a dále se již jen plně

věnoval pedagogické a vědecké činnosti. V říjnu 1990 byl přijat do funkce odborného asistenta na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a následně vedoucího katedry církevních dějin a práva. Po reorganizaci a přejmenování fakulty stál až do své smrti v čele katedry církevních dějin a dějin křesťanského umění a stal se též budovatelem její rozsáhlé knihovny. V letech 1989–1993 absolvoval rozšiřující postgraduální studium dějin umění na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, roku 1991 se habilitoval na katedře historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého a koncem roku 1999 byl jmenován profesorem dějin křesťanského umění. V letech 1991–1994 působil jako proděkan teologické fakulty.

V odborném světě byl M. Pojsl uznávaným znalcem dějin Velké Moravy, umění křesťanského starověku a středověku a vývoje pohřbívání v křesťanské tradici, především byl iniciátor edice *Monumenta Moraviae et Silesiae sepulchralia*. Jeho posledním význačným počinem byla rozsáhlá popularizační monografie *Počátky církevní správy na Moravě, biskupství a arcibiskupství v Olomouci*, ve které předložil veškeré své poznatky z badání v oblasti nejstarších dějin církevního umění a stavitelství v Olomouci včetně životopisné chronologie všech olomouckých arcibiskupů. Mezi studenty a přáteli byl znám také jako neúnavný propagátor dějin Olomouce a Říma, po jejichž stavbách a pamětihodnostech po mnoho let nadšeně provázel všechny zájemce.

Při své náročné práci M. Pojsl nikdy nezapomínal na své rodné Slovácko, kam se nejen často vracel, ale také zde pracoval a popularizoval. Roku 1990 se stal iniciátorem, spoluzakladatelem a prvním předsedou Historické společnosti Starý Velehrad, která navázala na tradice archeologických a historických spolků na Uherskohradištsku před rokem 1948. Společnost do posledních chvil podporoval především v oblasti ediční jako redaktor Sborníku velehradského (3. řada), ediční řady *Církevní památky*

a dalších prací. Do Uherského Hradiště pravidelně zajížděl přednášet studentům Univerzity třetího věku. Setkávání s M. Pojslem na přednáškách či jen při neformálních besedách a střetnutích bylo vždy vyhledávané a oceňované nejen pro jeho nesmírnou erudici, ale i pro upřímnost a kritičnost názorů a pohledů, ať už se týkaly jakékoliv otázky nebo problematiky.

V posledních letech života opět navázal spolupráci se Slováckým muzeem a spolu s historičkou Blankou Rašticovou připravil k 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu výstavu Cyrilometodějský Velehrad, která byla instalována na různých místech Moravy a Slovenska. Autorsky se podílel rovněž na vydání katalogu k výstavě.

V profesoru Miloslavu Pojslovi jsme ztratili výtečného odborníka a pedagoga, kolegu, přítele, moudrého a obětavého člověka. Čest jeho památce.

Jiří Čoupek

Sedm desetiletí lidských dějin

(k životnímu jubileu PhDr. Zdeňka Pokludy)

Parafrází názvu doposud nejucelenějšího publikovaného díla k dějinám města Zlína – *Sedm století zlínských dějin* – uvedme několik slov k významnému životnímu jubileu jeho autora, historika a archiváře, dlouholetého člena redakční rady Slovácka, PhDr. Zdeňka Pokludy. Při této vzácné příležitosti představme ve stručnosti jeho životopis a především texty, jež se věnují dějinám jihovýchodní Moravy (vzhledem k faktografickým přesahům se neomezujeme pouze na teritorium Slovácka).¹

Budoucí nestor zlínské a baťovské historiografie se narodil 10. listopadu 1946 ve Zlíně. Na místní poměry neobvyklé příjmení je relativně běžné spíše na severní Moravě a ve Slezsku, odkud přišli za prací do baťovského města také Pokludovi rodiče. V rodišti navštěvoval gymnázium (dnes Zlín-Lesní čtvrť) a po maturitě odešel na Univerzitu

Palackého v Olomouci (1965). Studoval zde kombinaci historie – filosofie, výraznější pozornost tehdejšího studenta ovšem upoutaly dějiny. Na katedře historie navštěvoval přednášky a semináře výrazných osobností soudobé historické vědy – Zdeňka Kristena (1902–1967), Ladislava Hosáka (1898–1972) či Miloše Trapla (*1935). Zájem Z. Pokludy tehdy směřoval především ke genealogii, diplomovou práci na téma *Rod ze Zástřizl* proto zpracovával u jednoho z nejpopulárnějších – znalce moravského historického místopisu a dějin šlechty, profesora Ladislava Hosáka. Přední moravský historik se dokonce ve své korespondenci s Františkem Kutnarem (1902–1982) zmiňuje, že pro jednotlivá témata, jimž se badatelsky věnoval, našel mezi vlastními studenty důstojné pokračovatele – zatímco pro dějiny feudálních sídel jmenuje Františka Musila (*1939), pro historický zeměpis Jindřicha Schulze (*1940) a pro středověkou kolonizaci Vladimíra Wolfa (*1942), do výčtu několika dalších jmen řadí i Zdeňka Pokluda ve spoji-

losti s genealogií.² Ten také na svého učitele s vděčností vzpomíná, především na to, kolik času i trpělivosti dokázal mladému studentovi věnovat. Připomeňme také, že profesor Hosák pro svého studenta zamýšlel původně jiné téma pro diplomovou práci, ten si však prosadil dějiny rodu ze Zástřizl (nakonec i ke spokojenosti vedoucího práce). Zasluhou profesora Hosáka také po zdárném ukončení studia (PhDr. 1970) získal Z. Pokluda první zaměstnání v archivní službě. Jeho prvním působištěm se stal jihomoravský Mikulov, kde byl zaměstnán u předního regionálního a církevního historika Metoděje Zemka (1915–1996). V mikulovském archivu ovšem prožil necelé dva roky profesního života. Pouto k rodnému Zlínu bylo nepochybně silné, zvláště když se naskytlo volné místo historika v tamějším Muzeu jihovýchodní Moravy. Ve zlínském muzeu působil do roku 1977, kdy se postavil do čela nově konstituovaného okresního archivu, sídlícího v zámku na Klečůvce. Není od věci připomenout, že s muzeem dr. Pokluda spo-

lupracoval i nadále, byť jen v příležitostné rovině. Roku 1982 získal rovněž užitečnou profesní zkušenost v zahraničí, neboť absolvoval odbornou archivní stáž v Národním archivu v Paříži. V pozici ředitele Státního okresního archivu Zlín působil dr. Pokluda až do roku 2008, kdy odešel do zaslouženého důchodu. Ani později však nezůstal pracovní ani badatelsky pasivní – v současné době je zaměstnán v Knihovně Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, kde je předním znalcem v Informačním centru Bata.

Odborné a popularizační dílo Zdeňka Pokludy je rozsáhlé a v průběhu jeho profesní dráhy se postupně proměňovalo také tematické zaměření. Představme si alespoň základní témata, jež jubilant publikačně reflektoval.

Výše jsme nastínili, že se Z. Pokluda již od studijních let zaměřoval na šlechtickou genealogii, kterou reflektoval i později. Množství drobných příspěvků k šlechtickým rodům regionálního významu uveřejnil především v Malovaném kraji.³ Vzhledem k majetkovým poměrům na jihovýchodní Moravě v raném novověku se Z. Pokluda nevyhnul ani problematice šlechty maďarského původu a jejích statků na území českých zemí. Výsledky svého bádání publikoval nejen v češtině, ale i v maďarštině.⁴ Zřejmě nejvýraznější pozornost zlínského historika si však získali Šternberkové, po jistý čas majitelé Zlína a Malenovic. Svá bádání o dějinách moravské větve rodu završil dr. Pokluda roku 2012 podnětnou monografií *Moravští Šternberkové. Panský rod rozprostřený od Jeseníků ke Karpatům*.⁵

Výrazný podíl publikační činnosti dr. Pokludy tvoří příspěvky k dějinám jihovýchodní Moravy, především města Zlína a jeho okolí.⁶ V tomto ohledu je nutné zmínit jím založený regionálně historický sborník Gottwaldovsko od minulosti k současnosti (1979), v jehož názvu se po roce 1990 objevilo historicky relevantnější „Zlínsko“. V rámci zmíněného sborníku se dr. Pokluda věnoval vybraným aspektům zlínských dějin, publikoval

zde také rozsáhlou studii s poznámkovým aparátem,⁷ jež posloužila jako faktografický základ budoucí knihy *Sedm století zlínských dějin*.⁸ Nesmíme opomenout ani studie a samostatné publikace delšího či kratšího rozsahu, v nichž autor reflektoval hrady a zámky jihovýchodní Moravy – připomeňme alespoň hrady Malenovice, Buchlov, Uherský Ostroh, Brumov, Sehradice, Starý i Nový Světlov,⁹ tvrže v Hluku a Částkově,¹⁰ ze zámků jmenujme Zlín, Klečůvku, Lešnou, Luhačovice, Návojnou, Pohořelice, Nový Světlov, nejnověji pak Holešov.¹¹ V citovaných textech autor popojil několik náhledů – neakcentuje pouze historický či stavební vývoj jednotlivých šlechtických sídel, v širším kontextu se věnuje také genealogii jejich majitelů.

K regionálním dějinám Zlínska bezpochyby náleží též fenomén Bata, jež v badatelských aktivitách Z. Pokludy rezonuje v posledním čtvrtstoletí. Jeho práce reflektují především biografickou rovinu fenoménu,¹² ale také význam baťovské éry města Zlína a jeho okolí.¹³ Zmíněné příspěvky se staly základním vkladem pro moderní bádání k mnohověstevnaté baťovské problematice. Svou hodnotu mají i texty, na nichž se dr. Pokluda v posledních letech podílel jako editor či koeditor.¹⁴

O významu životního díla dr. Pokludy rovněž svědčí, že je členem několika redakčních rad – výše jsme zmínili dnes již zaniklý sborník Gottwaldovsko/Zlínsko od minulosti k současnosti a časopis Slovácko, v současné době je také členem redakční rady sborníku *Ingredere Hospes*, vydávaného Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Kroměříži od roku 2007.

Závěrem tohoto textu mi dovoluťte osobní poděkování jubilantovi – především za odbornou inspiraci i za cenný čas, který doposud věnoval společným konzultacím. Nezbyvá než popřát do příštích let životní štěstí i další úspěchy na poli badatelském a publikačním.

Poznámky:

- 1 Při zpracování životopisu PhDr. Zdeňka Pokludy byly reflektovány především stručné biogramy, doprovázející některé jeho publikace. Cenným zdrojem informací se staly i četné rozhovory s jubilujícím historikem.
- 2 D o k o u p i l, Lumír, ed. Z korespondence Ladislava Hosáka s Františkem Kutnarem (K čtyřicátému výročí úmrtí prof. PhDr. Ladislava Hosáka). *Historica: revue pro historii a příbuzné vědy* 3, 2012, č. 2, s. 199–200.
- 3 Vzhledem k nevelkým rozsahům těchto příspěvků nebudeme citovat přesné bibliografické záznamy.
- 4 Týž. Magyarországi nemesek földbirtoklása Cseh- és Morvaországban a XV–XX. században. *Levéltári közlemények* 46, 1975, s. 234–277; Týž. Majetek uherské šlechty v českých zemích v 15.–20. století. *Časopis Matice moravské* 98, 1979, s. 296–325.
- 5 Týž. *Moravští Šternberkové: panský rod rozprostřený od Jeseníků ke Karpatům*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012. Srovnej recenzi autora tohoto příspěvku v *Českém časopise historickém* 113, 2015, č. 4, s. 223–224.
- 6 Např. Týž. K nejstarším dějinám Gottwaldovska. *Vlastivědný věstník moravský* 27, 1975, č. 3, s. 283–290.
- 7 Týž. Kapitoly z dějin Zlína (I–VIII). In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti*, sv. 9, 1987, s. 63–188.
- 8 Týž. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: Klub novinářů, 1991; 2. rozš. a dopl. vyd. Zlín: Esprint, 2006.
- 9 Týž. Dějiny malenovického hradu. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti*, sv. 8, 1986, s. 111–197; Týž. *Hrad Malenovice*. Zlín: Státní okresní archiv, 1998, 2. vyd. Zlín: Státní okresní archiv, 2000, 3. vyd. 2005; Týž. Hrad Buchlov za vlády zástavních pánů. *Slovácko* 33–34, 1991–1992, s. 55–73; Týž. Hrad a panství Uherský Ostroh. *Slovácko* 35, 1993, s. 155–169; Týž. Držitelé hradu Brumova. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti*, sv. 16, 1999, s. 5–92; Týž. *Brumov: osudy hradu a jeho držitelů*. Hýslý: Alcor Puzzle, 2005; Týž. Dějiny hradu Sehradic. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti*, sv. 19, 2002, s. 5–31; Týž. Starý a Nový Světlov v době předbělohorské. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti*, sv. 17, 2000, s. 5–56; K o h o u t e k, Jiří, P o k l u d a, Zdeněk a V r l a, Radim. Studie ke hradu Starému Světlovu (historie, archeologie, stavební vývoj). *Slovácko* 45, 2003, s. 233–248.
- 10 P o k l u d a, Zdeněk. Tvrze na Zlínsku. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti*, sv. 12, 1993, s. 115–231; Týž. Tvrz v Hluku. *Slovácko* 38, 1996, s. 149–162; Týž. Páni na částkovských tvrzích. *Slovácko* 51, 2009, s. 205–209.
- 11 Týž. Z dějin gottwaldovského zámku. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti*, sv. 1, 1979, s. 131–139; Týž. Zámek Zlín. Zlín: Státní okresní archiv, 1998, 2. vyd. Zlín: Muzeum jihovýchodní Moravy, 2005; Týž. Zámek a statek Klečůvka za feudalismu. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti*, sv. 3, 1981, s. 149–237; Týž. Zámek Klečůvka. Zlín: Státní okresní archiv, 1998; Týž. Zámek Lešná. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti*, sv. 4, 1982, s. 135–198; Týž. Zámek Lešná. Zlín: Státní okresní archiv, 1998; Týž. Zámek v Luhačovicích. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti*, sv. 5, 1983, s. 231–275; Týž. Zámek Luhačovice: barokní sídlo v proměnách času. Luhačovice: Město Luhačovice, 2004; Týž. Zámek Návojná. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti*, sv. 6, 1984, s. 221–252; Týž. Zámek v Pohořelicích. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti*, sv. 7, 1985, s. 163–197; Týž. *Nový Světlov: osudy zámku a jeho držitelů*. Bojkovice: Město Bojkovice, 2009; Týž. Zámek Holešov: minulost a přítomnost. Holešov: Město Holešov, 2015.
- 12 Týž. *Ze Zlína do světa – příběh Tomáše Bati = From Zlin into the World – The Story of Tomas Bata*. Zlín: Nadace Tomáše Bati, 2004, 2. rozš. vyd. Zlín: Nadace Tomáše Bati, 2009, 3. vyd. Zlín: Nadace Tomáše Bati, 2015; Týž. *Batovi muži*. Zlín: Kovárna VIVA, 2012; Týž. *Bata v kostce*. Zlín: Kniha Zlín, 2013, 2. dopl. vyd. Zlín: Kniha Zlín, 2014; Týž. *Člověk a práce: z ekonomických principů a vizí Tomáše Bati = Man and Work: The Vision and Principles of Economics of Tomáš Baťa*. Zlín: Nadace Tomáše Bati, 2014, 2. vyd. Zlín: Nadace Tomáše Bati, 2015.
- 13 Týž. *Batův Zlín: budování průmyslového a zahradního města (1906–1943) = Bata's Zlin: Building an Industrial and Garden City (1906–1943)*. Zlín: Esprint Zlín ve spolupráci s Nadací Tomáše Bati, 2011, 2. rozš. vyd. Zlín: Nadace Tomáše Bati, 2015; Týž. *Bahnák–Bařov 1929–1939*. Otrokovice: Město Otrokovice, 2014; Týž. *Vzdělávání a výzkum ve Zlíně – od Tomáše Bati po univerzitu*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2015.

14 Jmenujme alespoň dvě významné publikace. H o d á ě, František. *Tomáš Baťa: život a dílo hospodářského buditele*. Pokluda, Zdeněk a Herman, Jan, eds. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2015; K ř e ě k, Stanislav et al. *Má dáti – dal: účtoval jsem u Baťů*. Končítíková, Gabriela, Herman, Jan a Pokluda, Zdeněk, eds. Zlín: Nadace Tomáše Bati ve spolupráci s Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně a s příspěvním společností Fosta, a.s., 2015.

Lukáš F. Peluněk

Časopis Acta musealia v novém

Časopis Acta musealia, který je již více než dvě desetiletí pevně zakotven mezi odbornými periodiky vydávanými na jihovýchodní Moravě, dostal v roce 2015 novou podobu. Z hlediska obsahového i nadále uveřejňuje původní česky a slovensky psané teoretické, materiálové i metodické práce, studie a zprávy ze společenskovedního výzkumu, muzejní práce a péče o sbírky, nechybějí personálie, aktuality a recenze. Nový ročník získal pozměněnou formální podobu a především nového spoluvydavatele, jímž se stalo Muzeum regionu Valašsko. Cílem je širší regionální záběr na území východní Moravy s přesahem na Slovensko. Další velmi výraznou novinkou je zavedení recenzního řízení, jímž procházejí příspěvky, zařazené v oddílu Studie, což bezpochyby přispěje k vyšší odborné úrovni celého časopisu.

Tematické členění časopisu zůstalo zachováno v téměř nezměněné podobě, obsahově je časopis rozšířen o oddíl věnovaný recenzím. Polovina rozsahu XIII. ročníku je věnována odborným studiím. V první z nich se Terézia Tomašovičová zabývá vývojem antropomorfního dekoru na neolitické keramice v prostředí Karpatské kotliny. V širokém teritoriálním záběru uvádí příklady vyobrazení lidské tváře a postavy, a to jak ve formě rytých, tak plastických motivů. Stranou autorčiny pozornosti nezůstává ani výzdoba zbývajících částí nádob a samozřejmě také postihnutí chronologických a kulturních vztahů mezi východní a západ-

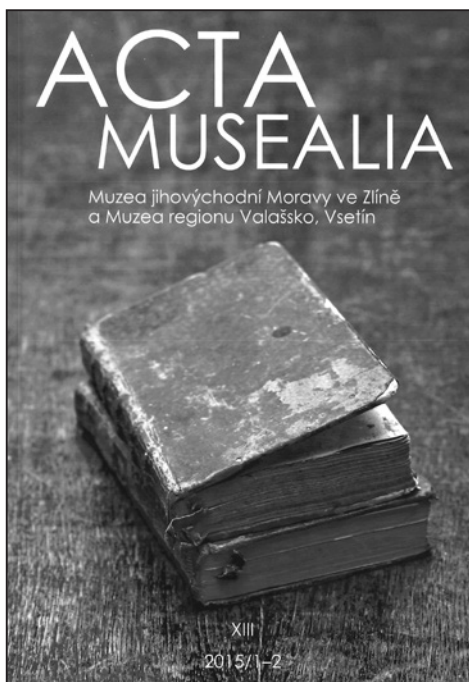
ní částí Karpatské kotliny, přičemž hranici mezi oběma tvoří oblast mezi řekami Dunaj a Tisza. Text je bohatě doplněn fotografickou a kresebnou dokumentací.

Následující studie z pera Petra Odehnala přispívá k poznání počátků spolkové činnosti ve Valašských Kloboukách na příkladu tří místních spolků. Úvodem věnuje autor pozornost vůbec nejstaršímu spolku v celém soudním okrese Valašské Klobouky, a to čtenářskému spolku Casino, který byl založen v roce 1866, avšak jeho kořeny sahaly až do počátku padesátých let 19. století. Spolek Omladina byl založen v roce 1876 a zaměřoval se na vzdělávání mladé generace. Spolek vojenských vysloužilců byl v Kloboukách ustaven v roce 1881. Vzhledem k nedostatku písemných pramenů k činnosti tohoto spolku se autor zaměřil především na oblast členské základny a spolkových financí. Přínosem článku jsou uveřejněné dobové fotografie a především fotografie sbírkových předmětů z fondu Městského muzea Valašské Klobouky vztahujících se k činnosti těchto spolků. Je škoda, že především fotografie dochovaných spolkových praporů (Omladiny a vojenských vysloužilců) nejsou otištěny v barevném provedení.

Z malých lidí veliké lze vybudovati jen výchovou aneb Firma Baťa a školství je název článku Hany Kuslové, který byl v podobě referátu přednesen na odborném semináři „Baťa – obuvník či génius“ v září 2014. Autorka se v něm zabývá vztahem firmy Baťa k vzdělávání a především konkrétní podporou vzdělanosti, kterou Baťova firma proslula. Baťova škola práce, založená v roce 1925, nejen kombinovala teoretickou výuku se získáváním praktických zkušeností přímo ve výrobě, ale zaměřovala se na formování životního stylu žáků školy, tedy mladých mužů a žen. Na výchovu budoucích vedoucích pracovníků firmy byl zaměřen Tomášov, který svou činnost zahájil v roce 1937 v nové budově, postavené speciálně pro tuto školu. Od roku 1924 firma usilovala rovněž o vybudování obchodní školy, nejprve pořádala večerní obchodní kurzy, poté byly zří-

zeny obchodní kurzy při Baťově škole práce, v roce 1930 byla zřízena dvouletá obchodní škola při Obchodní akademii v Uherském Hradišti a konečně ve školním roce 1937/8 byla ve Zlíně otevřena Obchodní akademie Tomáše Bati. V roce 1939 byla založena Škola umění, která měla sloužit především k výchově průmyslových výtvarníků. Autorka věnuje pozornost také podpoře, kterou firma Baťa věnovala obecnému a měšťanskému školství, jakož i středním školám ve Zlíně. O tom, že firma věnovala pozornost také vzdělávání dospělých, svědčí vznik Vyšší lidové školy Tomáše Bati v roce 1932, na niž navázal Studijní ústav, založený o dva roky později.

Tereza Kovaříková se ve svém článku zabývá motivací v prodejnách a domech služby Firmy Baťa. Úvodem podává přehled o typologii prodejen od těch nejmenších až po domy služeb. V šesti následujících částech věnuje pozornost motivaci zaměstnanců a zákazníků, výchově zaměstnanců v Baťově škole práce, ale také soukromému životu učňů, dalšímu vzdělávání zaměstnanců prostřednictvím kurzů. Významnou část strategie firmy tvořila reklama nejrůznějších typů – od tištěné reklamy v podobě plakátů, poutačů a vlajek přes pohyblivou reklamu až po speciální akce v prodejnách. Za pozornost stojí skutečnost, že k povinností prodávačů patřilo mapování potřeb zákazníků přímo v jejich domovech v celé spádové oblasti prodejny. Prostřednictvím firemního tisku byli zaměstnanci prodejen motivováni ke zlepšení služeb a zvýšení zisku, např. členstvím v klubu stoprocentních. K motivačním podnětům patřily i rozhovory s úspěšnými pracovníky, které byly uveřejňovány ve firemním tisku, k nim byly důsledně připojovány i fotografie, aby bylo možné úspěchy, ale i neúspěchy zosobnit. Součástí motivačního procesu byla také důsledná kontrola, neboť obchodvedoucí zasílali týdně do centrály ve Zlíně výkazy, které odrážely nejen plnění plánu, ale také druhy prodaného a zejména neprodaného zboží. Ve výkazech bývaly zachyceny též

stížnosti zákazníků. Firma motivovala své zaměstnance rovněž nejrůznějšími způsoby ohodnocení, k nimž patřily nejen finanční či věcné dary, ale také studijní cesta či rekreace spojená s návštěvou zahraničních veletrhů. Nejvyšší stupeň pak představoval kariérní postup.

Druhý oddíl časopisu tvoří Musealia, v něm jsou uveřejněny články Pavla Novosada – Baťa – strojírenství – budoucnost a Petry Peštové a Kateřiny Hausenblasové, který uvádí dva příklady využití animované tvorby v rámci vzdělávacích programů ve Vlastivědném muzeu Nymburk a v Podbrdském muzeu v Rožmitálu pod Třemšínem.

Třetí oddíl nazvaný Personalalia a miscellanea obsahuje článek Světlany Divilkové o Jaroslavu Jugasovi z Ostravy a jeho rukopisných vzpomínkách, v nichž zachytil nejen kroniku svého života, ale také života na Podřevnicku. Jana Skaličková se ve svém příspěvku, který byl původně zpracován jako seminární práce na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, věnuje životu první ředitelky želechovické školy a významné osobnosti Zlínského kra-

je, učitelce Emílii Klusalové. Následující článek Silvie Lečíkové přináší zajímavý příběh obuvi manželky prezidenta republiky Ireny Svobodové.

V poslední oddílu časopisu jsou uveřejněny recenze, v nichž Blanka Petráková rekapituluje průběh 7. ročníku konference Muzeum a škola ve Zlíně, který byl věnován filmové tematice, Alena Prudká informuje o udělení I. ceny, kterou získalo Muzeum jihovýchodní Moravy za expozici Princip Baťa: Dnes fantazie, zítra skutečnost v Národní soutěži Gloria musaealis v kategorii Muzejní výstava roku 2013. V kategorii Muzejní počin získal projekt kulturního a vzdělávacího centra Zlínského kraje 14/15 Baťův institut II. cenu. Poslední recenze je věnová-

na publikaci Národní soud versus Jan Antonín Baťa autorky Hany Kuslové.

Jak již bylo vzpomenuo úvodem, XIII. ročník časopisu získal novou, omlazenou tvář. Příjemně působí nová grafika, ať již se jedná o obálku či předěly jednotlivých oddílů, typ použitého písma apod. Redakce upustila od dvousloupcového provedení a zaměřila se také na kvalitu fotografií. Do budoucna bych autorům i redakci chtěla doporučit, aby věnovali více pozornosti korekturám, čímž by se vyhnuli některým tiskovým a zejména gramatickým chybám (např. zlínský kraj či karpatská kotlina). I přes tuto výtku nová tvář Act působí moderně, přívětivě a nepochybně získá ohlas mezi laickou a odbornou veřejností.

Blanka Rašticová